

Jakub Eliáš

4. ročník, obchodní akademie

Obchodní akademie, Praha 6,
Krupkovo náměstí 4

Praha 29. března 2014

Jak se Česká národní banka stará o českou korunu

Téma je to velice zajímavé a myslím si, že pro dobu posledních měsíců i velmi výstižné a aktuální. Jak nejspíš většina lidí ví, tak Česká národní banka (dále jen ČNB), má dle zákona mimo jiné za úkol zajistit stabilitu cenového indexu, k čemuž využívá určité nástroje. Před několika měsíci využila měnový kurz jako další ze svých nástrojů pro splnění tohoto mandátu a to pro někoho velmi nečekaně a kontroverzně. V této eseji chci polemizovat o rozhodnutí ČNB, ačkoli nejspíše ne příliš odborně, jelikož jsem studentem teprve střední školy a tudíž nemám potřebné vzdělání na to, abych mohl vést odbornou debatu nebo psát odborný příspěvek.

V listopadu roku 2013 bankovní rada ČNB deklarovala devizovou intervenci, na jejímž základu stanoví kurz na 27 korun českých za euro. Pro někoho nečekané a nepotřebné, oproti tomu pro zastánce „interventy“ byl tento zákrok naprosto logickým a správným krokem ČNB. Kdo má ale pravdu? Zaměřím se jak na hlavní argumenty ČNB a zastánců přidání měnového kurzu do nástrojů měnové politiky, tak na kritiky listopadového rozhodnutí ČNB.

Listopadové zasedání bankovní rady nebyla nejspíš žádná rutina, i když se prý o kroku devizové intervence jednalo již několikrát, ale toho dne se rozhodlo o závazku uměle snižovat hodnotu české koruny a to z důvodu obav příchodu deflační pohromy, která je nám známa například z USA ve 30. letech. V tomto závazku si ČNB rozhodla držet tzv. „dlouhou pozici“, ze které plánuje vyjít k začátku roku 2015, protože se očekává, že již bude deflační strašák zažehnán pomocí větší spotřeby tuzemských zákazníků, což je potřebný stimul pro oživení tuzemské ekonomiky a začne se naopak asymetricky zvyšovat procentuální číslo inflace a tudíž ČNB již nebude „podstřelovat“ své cílení inflace na 4 %. Předpoklad podle mne velmi odvážný, když vezmu v potaz to, že jsme národ „šetřílků“, ale nejspíš mají naši centrální bankéři dobrý důvod si to myslet.

Po tiskové konferenci na sebe nenechala dlouho čekat kritika, která po prakticky 10 letech nepatrně a společností branou jako nejspíše bezchybnou prací ČNB, měla důvod zaútočit a to tak, že bez servítek. ČNB se statečně hájila tím, že přeci pomáhá, jak tuzemským exportérům vypořádat se s konkurencí, tak ale i prodejcům, které prakticky zvýhodní před zbožím ze zahraničí. Vedení ČNB se dále snažilo statečně zpochybnit veškerou kritiku, která se snášela

na jejich hlavy a to, dle mého mínění, pořád tím stejným způsobem – hrozila deflace, my již snížily úrokové sazby na technickou nulu, a tak jsme logicky zasáhli. V jednom musím dát bankéřům za pravdu a to, že kdyby deflace opravdu vypukla, byl by velký problém se z deflační spirály dostat a zabralo by to, při velmi optimistickém odhadu, nejméně čtvrtstoletí. Je určitě lepší podniknout preventivní kroky než hodit flintu do žita a čekat, co se stane. Otázkou však je, zda by nebylo lepší použít nějaký jiný nástroj, než celkem kontroverzní devizovou intervencí, či zda již nezačít dříve a ne s tak agresivním vstupem na trh.

Rozhodnutí ČNB, jak jsem již zmiňoval, přineslo mnoho kritiky jak odborné, tak širší veřejnosti. Hlavní argument k této diskuzi je jasný – bylo to zbytečné, protože České republice nehrozilo buď žádné, nebo jen velmi nepatrné procento deflace, argument odvážný, ale mnohými odborníky často se opakující. Nechci tvrdit, že existuje „dobrá“ deflace, ale když se podíváme například do Švýcarska, tak zde mírná deflace pořád je a nezdá se mi, že by ekonomika stagnovala. Nechci srovnávat naši republiku se zmiňovaným Švýcarskem, ale něco na tom asi bude. Tím se dostávám k dalšímu argumentu, ne už tolik používaném, ale podle mě celkem důležitém, a tím je historie intervencí. ČNB prohlásila, že své rozhodnutí diskutovala s některými zahraničními centrálními bankami, které s devizovou intervencí mají zkušenosti např. Izraelem a Švýcarskem (kde mimochodem byl důvod docela jiný než slabá poptávka, nýbrž zbesilé skupování švýcarského franku investory). Ptám se, konzultovali naši bankéři toto rozhodnutí i s dalšími státy, kde se intervence ne zrovna povedla? Jak již zmiňované Švýcarsko, ale i Nový Zéland, který intervenoval v létě 2007 velmi neúspěšně a prakticky emitoval peníze k ničemu. Samozřejmě musím zmínit i některé úspěšné intervence, ne sice jednotlivých států, ale koordinované intervence jako je například Plaza Accord – smlouva, která šla proti USD v roce 1985. Myslím si, že historie mluví celkem jasně - v neprospěch ČNB, a z čeho jiného v ekonomii vycházet než z historie. Dále mně napadá, že můžeme dopadnout jako Čína, která se drží v „dlouhé pozici“ dodnes.

Následuje větší spotřeba, kterou ČNB tak nadšeně očekává. Po 4 měsících od intervence sice ještě není správný čas vyvozovat nějaké závěry, ale bankéři již mají na tvářích úsměv, a to proto, že čísla o domácí spotřebě za poslední čtvrtletí o pár procent vzrostla. Ano, to je sice pravda, ale to se tak děje hlavně díky těm lidem, kteří se pod hrozbou přicházející inflace rozhoupali ke koupi nějakých dražších movitých věcí, jako například automobilů. Opravdu si ČNB myslí, že si každý teď koupí nové auto? Upřímně se domnívám, že ne a spoléhá spíš na

zvýšení tuzemské spotřeby ve spotřebním zboží, ale i tady je podle mne kámen úrazu. Náš národ je vyhlášený tím, že máme až moc rádi šetření. To rozhodně není dobré pro správný vývoj ekonomiky, ale co si uděláme, to máme, že? Proto si myslím, že tvrzení o zvýšení spotřeby naší střední, i když velmi málo obsáhlé, třídy je při nejmenším odvážné. Vážně nejsem zastáncem toho, že si lidé najednou vyberou své úspory a budou bezhlavě utrácet, když nám tedy hrozí ta deflace. Co je dle mého mínění pravděpodobnější je to že, lidé si sice úspory vyberou, ale peníze uloží do trezorů nebo do schránek, a to pro banky nebude zrovna ideální. No což, ukazuje se, jak ČNB zná občany své země, ale vrátím se na chvíli k myšlence bankéřů o zvýšení spotřeby. I kdyby se stalo, že by Češi začali utrácet své úspory, tak jich přeci nemají tolik, aby to vystačilo na rozprůdění ekonomiky. Ano, možná by přišel určitý impuls, ale aby to roztočilo, již docela dost zamrzlé, hodiny ekonomiky se asi stát nemůže a na dluh přece my, Češi, žít nebudeme, ne? Ptám se, proč s hrozbou deflace ČNB nepřišla dříve? Při postupném snižování jejího dalšího nástroje – úrokové sazby, musela vědět, že přijde ten čas, kdy už nebude moct jít do záporných hodnot. Myslím si, že by to šlo i jinak, a to apelováním na dlouhodobé uvolnění české rozpočtové politiky, která by měla více spolupracovat s politikou měnovou.

Popravdě vám s naprostou jistotou nejsem schopen říci, zda byla hrozba deflace skutečná, či ne, ale ruku na srdce, kdo ano? To zjistíme až časem, jisté je tedy jediné to, že tento krok byl velmi prozíravý a dá se říci, že i celkem dopředu avizovaný, i když nikdo, včetně spekulantů s analytiky, tomu do poslední chvíle nevěřil. Téma intervence se v projevech ČNB vyskytovalo poslední dobou docela často, hlavně díky pokusům verbálně ovlivnit spekulanty a přimět českou korunu růst. Jsem si jist, že si toho mnozí lidé všimli, ale kdo by tomu po dalším pokusu věřil, že? Tento krok byl i velmi „lišácký“, jak jsem již zmínil. Ptáte se proč? Je to jednoduché. Anž bych chtěl nějak nařknout ČNB, tak souhlasím s mým oblíbeným ekonomem, naším bývalým prezidentem a mimochodem velkým kritikem listopadové intervence, Václavem Klausem, který pronesl na březnové přednášce na Vysoké škole ekonomické ve Vencovského aule myšlenku, se kterou naprosto souhlasím, a tím je, že ať už se stane cokoli, tak bankéři české centrální banky z toho odejdou jako vítězové. Vždy totiž mohou argumentovat, ne vždy zrovna podloženými výsledky, o působení intervence na trh a tudíž říci, ano, naše ekonomika se sice stejně nachází v recesi, ale nebýt intervence, mohlo to být ještě horší a naopak.

Závěrem se pokusím shrnout, co si o této záležitosti myslím. Cítím povinnost říci, že ČNB rozhodně není v lehké pozici. Z jejich analýz na ně kouká deflační „strašák“ a proto se

rozhodli jednat. Osobně nejsem zastáncem listopadové intervence a to ze dvou důvodů, protože si myslím, že hrozba deflace nebyla až tak veliká a také proto, že jsem neslyšel a ani nečetl žádný pro mne přesvědčivý argument ze strany ČNB o blížící se deflaci. Bankéři ČNB ale nejspíše mají dobrý důvod si to myslet. Zároveň ale musím podotknout, že je příjemné vědět o aktivitě ČNB, která mne utvrdila v tom, že ji není osud české koruny lhostejný, i když nyní nemůže dělat celou práci sama, protože problém, jak všichni víme, není jen na bedrech ČNB, ale i na naší hospodářské politice. Domnívám se ale, že řešení mohlo být trochu v jiné rovině. Jak jsem zmiňoval, intervence nejsou podle historických faktů moc úspěšné a veřejností moc vítané, tudíž bych spíš souhlasil s větší spoluprací měnové a fiskální politiky, která by pomohla následnému uvolnění rozpočtového napětí. Nesouhlasím s očekáváním ČNB o zlepšení situace poptávky a platů. To je podle mně velmi naivní odhad, když se zamyslím nad mentalitou lidí. Naši občané přeci nebudou čekat 10 let na koupi počítače, protože bude o polovinu levnější, ale co se stalo, stalo se, a my můžeme jenom věřit v dobrý odhad centrálních bankéřů a těšit se na „růžovější“ časy.

Literatura:

VLKOVÁ, 2013, Ekonomika, Mladá fronta DNES,
HOLUB, KRÁL, 2013, Česká národní banka,
BŘŠŤAN, 2013, Téma, Ekonom

Internetové stránky

www.byznis.ihned.cz

www.cnb.cz

www.penize.cz

www.ct24.cz